

ئۇ كۆك نايى كۆدام نى ئافر تانىشى گرتوو ... شوان حسان ئۇ بوبكر

بىگورلى توئىزىنە وىكانى ئۇمى بىشك كۆمىناسان ودىرووناسان
دردىكە وىت كۆ ئا دىبوون بى مادەھ شىبىر كان بىشە وىكى
ناستە وى دژكردە و وىامەكە ووخىنەر لى ئاست ئۇ و ئاكار
چا وىوانە كرا و دىروونى و دىركى كان كۆ بىم شە وى كۆسەكە ھە و
دەت ئازار و كەشە دىروونىە كانى خە وىكوو: پەشە كاوى، خەمەكى،
دەكە وىكى، بىچارە و بىبەشە كانى خە كۆ لى كۆمەكە گادا تووشى
ھاتوو كەمكەتە وى يان ئە وى كۆ بىشە وى كاتى چارە سىريان بىكات، كۆ
ئەمە شەوازەكى نادرووستە بى مەبەستە ھەتە لى و راستىانە كۆ
بوونىان ھە.

لەستىدا كەسى گىرە دىبوو وىكوو كەسانى تر مەقەكن كۆ پەوستان
ھە وى بى وى كۆ خەشە وىستە بىكەن و خەشان بوەن ئە وىشە دىھە وىت
مەبەت بىكات و مەبەتە پەبىكەن؛ دىھە وىت بوونى بى كەسانى دىكە
بەسوود و كارىگەر بەت و ھەروەھا بوونى كەسانى دىكەشە بى ئە و
بەسوود و كارىگەر بەت. لەئاكەمدا ھەستە دىروونى داواى لەدەكات كۆ
دەبەت ئا وىگەكە بىسەر خەيدا بەتە، گەئەكە كۆ زىگارى بىكات
لەھە موو ئە و كەشە و نەھامەتە و لەپەندە لەگەكە خە و ئە و
كۆمەكە يە زىانە تەدا دەكات ئەكە و ئەستە خە بىگەرەت. ئەگەر چى
بەداخە و بەھە كەشە و لادانى بەمە وى و كۆمەكە يەتە و ھەروەھا
نە بوونى سىستەمەكى بارەھەنە رەكە و پەكە كەسكە بىرە بىرە لەگەكە
راستە قىنە خە دىووردەكە وىتە و بە ھەبىزارەنى شە و پەوورى
نادرووستە و رووخىنەر لەگەل خە و كۆمەكە كەكە بىگەنە دەبەت و ئە و
ھەتە و دىووركە وىتە و لەخە ھەنەدەتە لى سووچى مەدا خە قەتەس
بىكات و چاوى خە بىووى راستەكەنە بىستەت.

جەگە باسە كۆ ئا دىبوو وىامەكى فەزەلەزىكى جەستە وى بى
بەكارەھەنە بىردە وامە مادەھ شىبىر كان ئەم ھەگەبوونە لەلەكە
دەبەتە ھە ئاسوودە و ئارامە كاتى و جارجارەكەشە ھەندە و شادى
ھەنەرە بى كەسى ئا دىبوو و لەلەكە كە دىكە و دواى تە و اوبوونى ئەم
كارىگەرىانە دەبەتە ھە بىدواداچوونى سەلە نوە كەسەكە بى
دەزىنە وى مەدە ھەشەرو بە بىردە وامە ھەگەردە بەتە
بە مادەھ شىبىر كان.

لښووها ځان ته کډا کسه هم لښواري جهستۍ و هم لښواري روانيږي د بڼه هډگري ماده شېرکان و ناچاره که بڼه بڼه رښته او ماده شېرکه کې پوښتۍ رښته کې زياد بکات، بڼه بڼه بڼه لښوې کې ژانېش وکوو زږې چېن وتوښ جووډرکاني کسه مڼگا بڼه کاري جووډر تووشې ئه م ديارده دڼ.

لښاڼي زږ پشو تر دا بازي ماده شېرکان ته نيا د یتواني گروپه کې بچووک لښ ژان لښ بگرت لښ کاته کډا ئه مڼه بازاره بڼه بڼه بووني ماده شېرې نو یتواني ژانې کې زږتر بخته بازنې څيږي. لښ ابردودا بڼه قاچاخيږکان دښته اگه یشتن بڼه ژان دژوارتر لښ مڼه بوو لښ بڼه لښوې ئه وان زږتر لښ ماڼو بوون، هډروها ماده شېرڼه بوو کې ژان یتوان بڼه ئاساني کسه کې لښوږبگرن. بڼه وښه ئه گډر ژنه د پوښت ترياک بڼه کاريښته ته مڼه راده هات و لښ کاري ماڼو دواډکوت و د ورو بڼه کاني زووبه ئاکارکڼان د زاني بڼه مڼه ئه ستا ماده شېرې نو بووني هډي کې د یتوانته ئه و ژانې کې لښ کسه مڼگاډا چالکن گيرده بکات و بڼه رووکښ چالاک و هډسوور نيشانيان بدات.

بڼه مڼه دڼ بڼه بيسلمڼين کې ژان لښ سږه کيترين قوربانې زږه لښ څسار و لادانه کسه مڼه اڼي ته کانه و يڼه لښ وانښ ئه بوو. ئاماره نوڼيږکان باس لښوښته (نه بڼه يڼه) دڼه، واتڼ لښه دڼه گيرده بوو يڼه کيان ژنه، بڼه مڼه ئه مڼه رښته روولڼ زياد بوونه. هډرچڼد کاته کې زږي ماوې کې رښته ژانې گيرده بوو بڼه ماده شېرکان لښ گډه پياوان هاوسه نگی بکات لښ بڼه لښوې کې هډشته دڅي ئه مڼه دوو رڼه گډه لښ کسه مڼگاډا جياواز، بڼه مڼه چارښري بڼه ژني گيرده بوو زږ دژوار چوونکو ژنه کې گيرده ماده شېرکان دڼه دښته جه هډموو پردکاني پشت سږي څي د ورو څښته؛ ئه و بڼه و دښته نڅي کريني ماده شېرکڼه ئاماده يڼه دښته هډموو کارکڼ بڼه لښ بڼه رچاوگرتني دڅي بڼه ماڼو، ياسا و ته نانته لايڼي ئه خلقي څشي لښ بڼه رچاو ناگرت لښ حاکډا ئه مڼه با بڼه لښو پياواندا کسه مڼه و بڼه شوازي جياوازتر دښته.

يڼه کې لښ هډکارکاني ئه وده بوون لښ ژاندا پڼه نښه نډي شارڼايي و پښېري پوښت بڼه سږرکوتن لښ ژياندا يڼه. نه بووني توانايي تاکه کېسي پوښت بڼه و دښته نڅي جه گډه و پڼه گډي پيشيش يڼه کې لښ هډکارکانه کې ژان رووبکڼه ماده شېرکان و تووشې ئه وده بون بڼه. هډست بڼه راوبوون لښ بڼه رڼه کانه پيشيشکانه و بڼه وای ئه وده هډستکردن بڼه یتوانا بوون لښ گډيشتن بڼه سږرکوتن، هډست بڼه

نائـمنـيـکردن، نايـکـسان زانـيني سيـستـمـي کـمـمـاـيـيـتـي، هـسـتـکردن بـ
تـوـورـيـي و بـمـتـمـانـيـي لـمـا، شوـمـنـي کـار و قـوتـاـبـخـانـي و... هـمـو
ئـمـانـي هـم هـکـارن و هـم کـاريـگـرن لـمـيـلـي ژـنان بـرـو
گـيرـد بـوون بـمـاد هـشـبـرـکان

کـشـ رـحـي و دـروونـيش لـ رووتـکردنـي ژـنان بـ ئاـودـبو و مـاد
هـشـبـرـکان کـاريـگـرن، ژـنانـي مـعتـاد لـ بـراورـد لـگـمـ ژـنانـي دـيـکـ
بـا بـت و کـشـي دـروونـي زـرتـريـان هـيـي. دـيـارـيـکـراو کـ کـشـي
خـمـکـي يـان دـراوکـ بـرـبـلاوتـرين نـخـشـيـي لـلـاي ژـنانـي گـيرـد بـو
بـمـاد هـشـبـرـکان. خـنـدنـوـکان نـيـشـانـيـداو کـه هـسـوکـوتـکانـي
وـکـو: خـکـوژي، باوـرـبـخـنـبوون و لاوازـبوون لـئـاست کـشـکان لـ
ژـنانـي گـيرـد بـوودا زـر زـرتـر لـ کـسـانـيـتر و تـنـانـت زـرـکـ لـ
ژـنانـي دـيـکـ نـتـووشـي کـشـي گـرـانـوـي خـمـکـي دـبن. تـوندووتـيژي لـلـايـن
پـياوـانـي بـنـمـا و بـشـوازي جـراوـجـر لـ هـکـارـ زـرـکانـي دـيـکـي
رووتـکردنـي ژـنان لـ بـکار هـنـانـي مـاد هـشـبـرـکان و هـرو هـا
نـبوونـي سيـستـمـيـي رـکـ و پـکـي دـسـمـاتـدار لـ هـرـمـي کـوردـستان
چـونـکـ لـمـرـدا بـداخـو و بـشـک لـ دـسـمـاتـداران و کـسـانـي عـسـکـري
فاکـتـرـکـي بـهـزن بـ ئاسـان دـست کـوتـنـي ئـو مـاد هـشـبـرـانـي چـونـکـ
ئـو کـسـانـي هـيچ دـسـمـاتـک و يـاسـايـک لـتـوانـاي دـانـيـي بـيان
وـستـنـت و گـريـان لـبـکـات بـهـي بـرزي پـلـي وـزـيـفـي لـحـيـزـدا.

ژـنـامـنـووس : شـوانـي حـسـن ئـبـوبـکر